

1273-65^(2°)

Milieueffectrapport
Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg

RICHTLIJNEN

Gedeputeerde Staten van Limburg,
december 2002

Inhoud

	Pagina
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1. Probleemstelling	4
2.2. Doel	4
2.3. Besluitvorming	4
3. Bestaande toestand en autonome ontwikkeling	6
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	7
4.1. Voorgenomen activiteit	7
4.2. Alternatieven	7
4.3. Meest milieuvriendelijk alternatief	8
5. Vergelijking van alternatieven en beschrijving van gevolgen voor het milieu	9
5.1. Algemeen	9
5.2. Methodische aandachtspunten	9
5.3. Inhoudelijke aandachtspunten	10
6. Leemten in informatie	11
7. Evaluatie	12
8. Samenvatting van het MER	13

Bijlage 1: In het MER te beschrijven alternatieven

Bijlage 2: Beoordelingskader

1. Inleiding

Op grond van de Reconstructiewet concentratiegebieden (Staatsblad 2002, 115) stelt de provincie Limburg een reconstructieplan op. Het plangebied omvat heel Noord- en Midden-Limburg met de gemeente Echt als meest zuidelijke gemeente. Er wonen circa 495.000 mensen. Het totale reconstructiegebied heeft een oppervlakte van circa 164.000 ha, waarvan circa 55% bestaat uit landbouwgrond en circa 21% uit bos en natuur.

In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp Reconstructiewet concentratiegebieden zoals dit eerder aan de Tweede Kamer is aangeboden, werd aangekondigd dat de vaststelling van een reconstructieplan door Provinciale Staten een besluit is waarvoor een milieueffectrapportage (m.e.r.) moet worden uitgevoerd. Deze m.e.r.-plicht dient nog formeel verankerd te worden in het Besluit milieueffectrapportage 1994. De m.e.r.-procedure anticipeert hierop. De verwachting is dat als Provinciale Staten het reconstructieplan vaststellen, de m.e.r.-plicht wél wettelijk vastgelegd is.

Op 25 juni 2002 hebben GS de startnotitie voor het Milieueffectrapport (MER) Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg vastgesteld. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 3 juli 2002 en diverse regionale dagbladen. De inspraak op de startnotitie liep van 9 juli tot en met 5 augustus 2002. Bij brief van 27 juni 2002 is de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport. Op 23 september 2002 heeft de Commissie voor de m.e.r. haar advies ten behoeve van de richtlijnen uitgebracht.

De onderhavige richtlijnen zijn door Gedeputeerde Staten opgesteld. Het doel van de richtlijnen is aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Bij het opstellen van de richtlijnen is gebruik gemaakt van genoemd advies van de Commissie voor de m.e.r. en de ontvangen adviezen en inspraakreacties naar aanleiding van de startnotitie.

2. Probleemstelling, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

2.1 Probleemstelling

In de startnotitie is beschreven voor welke bestaande en toekomstige knelpunten het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg een oplossing wil bieden. Het MER moet gefocust worden op het beschrijven van de problematiek gerelateerd aan grote concentraties intensieve veehouderij en op de waterproblematiek. In de startnotitie is de waterproblematiek met name gericht op de strategische keuzemogelijkheden voor vernatting en de consequenties daarvan voor landbouw en natuur. In het MER zullen ook de consequenties aan de orde moeten komen van de in het reconstructieplan te maken keuzes voor zoekgebieden waterretentie, waterconservering, grondwaterbescherming in relatie met de winning voor de openbare drinkwatervoorziening en de problematiek van de diffuse bronnen. In hoofdstuk 4 van deze richtlijnen wordt hierop nader ingegaan.

2.2 Doel

In het MER dan wel het reconstructieplan moeten de doelen van het reconstructieplan worden afgezet tegen

- de rijksuitgangspunten als opgenomen in de bijlage bij de Reconstructiewet concentratiegebieden (de 'rijksuitgangspuntennota');
- de doelstellingen van, en het beleid zoals geformuleerd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap.

In het MER moeten de eventuele tegenstrijdigheden tussen de doelen van de drie reconstructieopdrachten worden aangegeven en ook welke keuzes gemaakt worden bij deze tegenstrijdigheden.

In het MER dienen ook de (plan-)grensoverschrijdende aspecten met de provincie Brabant, België en Duitsland beschouwd te worden. Aangegeven moet worden of sprake is van belangrijke effecten over de (plan-)grens.

2.3 Besluitvorming

In de startnotitie is aangegeven dat het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg en het MER worden samengevoegd tot één document. In het MER, dan wel het reconstructieplan moet worden aangegeven hoe de verdere procedure loopt, volgens welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten in het MER of het plan de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren en hoe de plannen zich verhouden tot andere (ruimtelijke) plannen en (milieu)wetgeving.

In de startnotitie wordt aangegeven dat keuzes die reeds gemaakt zijn en vastliggen in beleid niet nogmaals overwogen worden. Waar in het POL reeds geanticipeerd is op in het reconstructieplan te maken keuzes (het betreft met name de varkensvrije zones) dienen de argumenten - en met name de milieuargumenten - waarop dit beleid is gebaseerd in het MER

dan wel het reconstructieplan aangegeven te worden. Wijzigingen ten opzichte van het POL moeten in het MER dan wel het reconstructieplan worden onderbouwd.

In het MER dan wel het reconstructieplan moet nadere informatie verstrekt worden over:

- de zoekruimte voor de robuuste verbindingen Mariapeel-Stippelberg en Schinveld-Susteren-Reichswald (invulling van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en het Structuurschema Groene Ruimte 2);
- uitwerking van het reconstructieplan gericht op de ontwikkeling van het beleid voor de aanpak van diffuse bronnen in relatie tot bodem- en waterkwaliteit, zoals nitraatuitspoeling (o.a. invulling van Europese Nitraatrichtlijn), fosfaatverzadigde gronden, zware metalen en bestrijdingsmiddelen.
- de zoekgebieden voor waterretentie en de voorziene gebieden voor waterconservering en de omvang van de taakstellingen in deze (invulling van Waterbeheer in de 21ste eeuw);
- de status van de stroomgebiedvisies in relatie tot de randvoorwaarden voor het Reconstructieplan. De stroomgebiedvisies laten vooral de consequenties van het POL beleid en Stimuleringsplannen ten aanzien van water zien, waarbij de hydrologische, technische en financiële consequenties duidelijk worden. De integrale afweging tussen de verschillende functies en maatschappelijke belangen dient in het Reconstructieplan plaats te vinden, met name waar deze afweging leidt tot ruimtelijke maatregelen.

In verband met de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden en beschermde dieren- en plantensoorten in het plangebied dient aandacht te worden besteed aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn, het Structuurschema Groene Ruimte, de Natuurbeschermingswet en de Flora en Faunawet.

In verband met de aanwezige en te verwachten archeologische waarden binnen het plangebied moet aandacht worden besteed aan het beleid ten aanzien van de zorg voor archeologische monumenten, waarbij duurzaam behoud van het archeologisch bodemarchief wordt nagestreefd, zoals de Cultuurnota, de Nota Belvédère, het Verdrag van Malta en de Monumentenwet.

3. Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Het MER dient een overzichtelijke en zo veel mogelijk kwantitatieve beschrijving te bevatten van de bestaande toestand van het milieu in het plangebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat het Reconstructieplan wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen en te verwachten besluiten over nieuwe activiteiten. Buiten het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap moet daarbij met name gedacht worden aan:

- de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en het Structuurschema Groene Ruimte 2 (voor zover deze nota's reeds vastgesteld beleid bevatten);
- Waterbeheer in de 21ste eeuw;
- de Europese Nitraatrichtlijn;
- de Kaderrichtlijn Water;
- het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP-4);
- het landelijk beleid voor de intensieve veehouderij, waaronder de Wet Ammoniak en Veehouderij, de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder en het Ontwerpbesluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij.

Bij de beschrijving van de autonome ontwikkeling en de bijbehorende milieutoestand, dient aandacht te worden besteed aan mogelijke onzekerheden in ontwikkelingsrichtingen voor:

- de intensieve veehouderij (emissiereducerende maatregelen, bedrijfsbeëindigingen, – uitbreidingen en verplaatsingen);
- de verschillende wateraspecten (waterretentie, waterconservering, diffuse bronnen);
- de realisering van de EHS.

Bovengenoemde beschrijving moet de basis vormen voor de onderbouwing van de in het reconstructieplan te maken keuzes. Ook vormt de beschrijving van de autonome ontwikkeling de basis voor het beoordelen van de effectiviteit van maatregelen genomen in het kader van de reconstructie.

In deze richtlijnen is de huidige toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling aangeduid als 'referentiealternatief'.

4. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Voorgenomen activiteit

GS hebben op 29 oktober 2002 de Visie op hoofdlijnen voor de reconstructie Noord- en Midden-Limburg "Ruimte voor ontwikkeling" vastgesteld. Deze visie is ontwikkeld na toetsing van de zes regionale bouwstenen voor het reconstructieplan aan het POL en aan de Reconstructiewet. In de visie worden drie inhoudelijke hoofdkeuzes gemaakt voor het reconstructieplan:

1. "Ruimte scheppen voor intensieve landbouw en natuur": er wordt gezocht naar een zodanige zoning intensieve veehouderij (landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden) dat intensieve veehouderij en natuur voldoende ruimte voor ontplooiing krijgen.
2. "Water als ordenend principe": bij de keuzes voor functies is het watersysteem leidend.
3. "Landschap – van sluitstuk tot vertrekpunt": verbetering van de landschapskwaliteit is een hoofddoel.

De regionale bouwstenen aangevuld met de visie op hoofdlijnen kunnen in het kader van het MER als 'voorlopig voorkeursalternatief' worden beschouwd. De uitkomsten van het onderzoek van de studiealternatieven kunnen aanleiding zijn voor het bijstellen van het voorlopig voorkeursalternatief.

4.2 Ontwikkeling van alternatieven

In de bijlage bij deze richtlijnen zijn de alternatieven aangegeven die in het MER moeten worden onderzocht. Deze alternatieven zijn ten opzichte van de alternatieven als aangeduid in de startnotitie aangescherpt, in die zin dat ze verder uit elkaar liggen, waardoor een grotere bandbreedte ontstaat en een beter inzicht in de gevolgen voor de omgeving van de verschillende keuzes. Deze alternatieven moeten worden beschouwd als 'studiealternatieven'. Ze hebben primair tot doel de maximale bandbreedte met betrekking tot keuzes te verhelderen. Vervolgens moet – mede op basis van de uitkomsten van de studiealternatieven - een integraler voorkeursalternatief en een meest milieuvriendelijk alternatief worden vormgegeven. Zie hiervoor onder 4.3.

Bij de beschrijving van de alternatieven in het MER moet aan de volgende zaken aandacht worden besteed:

- In de startnotitie is aangegeven dat een aantal keuzes pas wordt gemaakt in uitwerkingsplannen van het reconstructieplan. Het betreft de keuzes ten aanzien van de locatie en uitwerking van de concentratiegebieden glastuinbouw, de gebieden voor waterretentie en de robuuste ecologische verbindingen. In het MER dan wel het plan dienen voor deze drie thema's ten minste zoekgebieden te worden aangegeven. In het MER dient te worden onderzocht wat de milieugevolgen zijn van het voorkeursalternatief, het meest milieuvriendelijk alternatief en het referentiealternatief

voor de uitwerking van deze concentratiegebieden glastuinbouw, gebieden voor waterretentie en de robuuste ecologische verbindingen.

- Voor wat betreft "Water als ordenend principe" wordt in de startnotitie gefocust op het realiseren van het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR). De startnotitie bevat geen voornemens ten aanzien van waterconservering, diffuse bronnen en grondwaterbescherming met het oog op de drinkwatervoorziening. In het MER dient te worden onderzocht wat de milieugevolgen zijn van het voorkeursalternatief, het meest milieuvriendelijk alternatief en het referentiealternatief voor de waterconservering, diffuse bronnen en grondwaterbescherming met het oog op de drinkwatervoorziening. Indien de verwachting is dat de alternatieven voor bepaalde onderdelen niet onderscheidend zijn, moet deze verwachting worden onderbouwd.
- Duidelijk moet worden aangegeven wat de sturende en volgende variabelen in de alternatieven zijn, alsmede welke variabelen relevant zijn voor het MER;
- Bij het voorkeursalternatief, het meest milieuvriendelijk alternatief en het referentiealternatief moet beschreven worden welke gevolgen ze hebben voor het milieu in het plangebied en aangrenzende gebieden in de provincies Noord-Brabant en Gelderland en in Duitsland en België;
- Voor het voorkeursalternatief, het meest milieuvriendelijk alternatief en het referentiealternatief moet 'Water als medeordenend principe' gehanteerd worden waarbij waterkwantiteits- en kwaliteitsaspecten zo veel mogelijk integraal beschouwd worden. Leemten in informatie dienen te worden aangegeven.

4.3 Meest milieuvriendelijke alternatief en voorkeursalternatief

Na toetsing van het voorlopig voorkeursalternatief aan de mate van doelbereik en de uitkomsten van de studiealternatieven en de watertoets, ontstaat uiteindelijk een voorkeursalternatief op het niveau van het gehele reconstructiegebied. Daarbij zullen kosteneffectiviteit, haalbaarheid en draagvlak een rol spelen. In die fase dient ook direct naar een meest milieuvriendelijke alternatief (mma) toe te worden gewerkt. Bij het maken van keuzes ten behoeve van het mma kan teruggerepen worden op de informatie voortkomend uit de studiealternatieven. Zo nodig kunnen in een vervolgstap terugvalopties benoemd worden om onzekerheden ten aanzien van het maatschappelijk draagvlak en het beschikbare instrumentarium te ondervangen. Op deze wijze kunnen mma en het uiteindelijk te kiezen voorkeursalternatief zo dicht mogelijk bij elkaar gehouden worden en kunnen de eventuele afwijkingen in milieueffecten helder in beeld gebracht worden. Afwijkingen van het mma dienen gemotiveerd te worden.

Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma. Beschrijving van het mma is op grond van de Wet milieubeheer verplicht. Het mma moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en tegelijkertijd realiteitswaarde hebben. Optimalisatie van de ruimtelijke inrichting hoeft niet altijd op voorhand de voorkeur te genieten boven (technische) effectbeperkende of compenserende maatregelen.

5. Vergelijking van alternatieven en beschrijving van gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met het referentiealternatief worden vergeleken. Het referentiealternatief is de bestaande situatie van het milieu inclusief de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 3 en bijlage). Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Voor elk alternatief dient het doelbereik, of juist de strijdigheid met normen en doelstellingen, in beeld te worden gebracht.

5.2 Methodische aandachtspunten

Voor de vergelijking van de alternatieven:

- moet een toetsingskader worden ontwikkeld gebruikt dat aansluit bij het strategisch niveau van het reconstructieplan (kwalitatieve toetsing gericht op het gehele plangebied). Voor zover in het plan de keuzes op detailniveau worden gemaakt moet het toetsingskader gericht zijn op een meer kwantitatieve toetsing. Daarbij moet aangegeven worden op welke termijn doelstellingen gerealiseerd moeten worden. Het beoordelingskader dat als bijlage 2 bij deze richtlijnen is gevoegd kan worden gebruikt.
- moet een zo veel mogelijk kwantitatieve beschrijving van de milieueffecten gegeven worden, met name voor de effecten direct gerelateerd aan de hoofddoelstellingen van het Reconstructieplan. Een meer kwalitatieve en globale beschrijving volstaat voor de overige effecten. Expert judgement dient zoveel mogelijk onderbouwd te worden met argumenten.
- moet de manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald, en de alternatieven vergeleken, inzichtelijk en controleerbaar gemaakt worden via expliciete verwijzingen naar de basisgegevens elders in het MER, in bijlagen of in achtergrondrapporten. Indien effecten samenhangen met maatregelen die pas in latere uitwerkingplannen worden getroffen, dient dit expliciet te worden vermeld.
- moet de ernst van effecten weergegeven worden in termen van aard, omvang, reikwijdte en omkeerbaarheid. Ook moet aandacht besteed worden aan de cumulatie van effecten en de indirecte effecten.
- moet de mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid van de effecten aangegeven worden.
- moet bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd worden of moet een 'worst case scenario' gebruikt worden. Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en gebruikte gegevens dienen vermeld te worden.

5.3 Inhoudelijke aandachtspunten

In hoofdstuk 5 van de startnotitie is een overzicht gegeven van de onderwerpen waarop de alternatieven onderling worden vergeleken. In het kader van het MER worden de onderwerpen gerelateerd aan de omgevingskwaliteit het meest relevant geacht.

Voor de beschrijving van de aspecten ammoniak en waterkwantiteit dienen dermate gedetailleerde atmosferische dan wel hydrologische gegevens te worden gebruikt dat gemaakte keuzes goed kunnen worden onderbouwd. Voor stank dient gebruik te worden gemaakt van de wettelijke berekeningsmethoden. Voor een goed begrip van het functioneren van het plangebied is bovendien een voldoende gedetailleerde beschrijving gewenst van de aspecten

- natuur (flora, fauna en ecologische hoofdstructuur);
- bos;
- landschap;
- cultuur.

Voor alle effectbeschrijvingen geldt: het detailniveau van de effectbeschrijvingen dient aan te sluiten bij het abstractieniveau van het reconstructieplan en de aanwezigheid van een directe relatie tussen de in het reconstructieplan aangegeven maatregel en het effect.

Voor zover relevant dient per alternatief beschreven te worden wat de gevolgen zijn voor het milieu in het plangebied en de aangrenzende gebieden in de provincie Noord-Brabant en in Duitsland en België.

6. Leemten in informatie

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."

Het MER moet aangeven of over bepaalde (milieu-)aspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die (milieu-)aspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

7. Evaluatie

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Bij het besluit (het reconstructieplan) moet worden aangegeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat een overzicht wordt gegeven van de belangrijke evaluatieonderwerpen.

De milieueffecten in het plangebied moeten periodiek geëvalueerd worden aan de hand van de te hanteren toetsingscriteria. Daarbij kan worden aangesloten bij reeds lopende meetprogramma's.

8. Samenvatting van het MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.

In het MER te beschrijven alternatieven

A. Zonering Intensieve veehouderij

De volgende alternatieven moeten in het MER worden beschreven en onderzocht:

1. Referentie-alternatief: dit alternatief wordt gevormd door de huidige situatie en autonome ontwikkeling
2. Technisch alternatief (nul-plus-alternatief): een alternatief waarin er geen of slechts in beperkte mate sprake is van een ruimtelijke sturing van de groei en krimp, maar waarbij vooral wordt ingezet op (aanvullende) technische maatregelen om de milieudoelstellingen te bereiken.
3. Beperkte concentratie: de intensieve veehouderij wordt in dit alternatief geconcentreerd op duurzame ontwikkelingslocaties, deels ook suboptimale locaties voor wat betreft de aspecten stank, ammoniak en landschap..
4. Sterke concentratie: de intensieve veehouderij wordt in dit alternatief geconcentreerd op enkele locaties (vestigingsgebieden), die het meest geschikt zijn voor wat betreft de aspecten stank, ammoniak en landschap.
 - Bij alle alternatieven geldt dat rekening wordt gehouden met de te verwachten krimp van het aantal bedrijven, de ontwikkeling van het totaal aantal varkens in Limburg, het POL en de wetgeving.
 - Bij de reconstructiealternatieven (alle alternatieven behalve het referentie alternatief) wordt de krimp en ligging van de agrarische bedrijven mede veroorzaakt door de ligging en breedte van de extensiveringsgebieden, de geboden perspectieven aan de betrokken intensieve veehouderijen en de stimulerende maatregelen die worden voorgesteld.

B. Water als ordenend principe

De volgende alternatieven moeten in het MER worden beschreven en onderzocht:

Referentie-alternatief: dit alternatief wordt gevormd door de huidige situatie en autonome ontwikkeling

Water voor de natuur: uitgangspunt is dat het natuurdoeltype uit de stimuleringsplannen wordt gerealiseerd en de daarmee samenhangende wens tot vernatting van bepaalde natuurgebieden. Bij strijdigheid door externe werking prevaleert in dit alternatief de natuur. Dit geldt voor de POL perspectieven P1 tot en met P5. De strijdigheid kan worden opgelost via een ruimtelijk spoor of via technische maatregelen. Binnen dit alternatief worden daarom een ruimtelijke variant en een technische variant onderscheiden.

Water voor de landbouw: in dit alternatief wordt uitgegaan van waterwensen voor de landbouw, vooral in de P4 en P5 gebieden.

- Binnen P1 (bos- en natuurgebieden) wordt uitgegaan van de waterwens op basis van de natuurgebieden (dit is gelijk aan alternatief water voor de natuur).
- In P2 en P3 wordt uitgegaan van een standstill (geen verslechtering voor de landbouw ten opzichte van de huidige situatie).
- In P4 wordt een optimale grondwaterstand ingesteld voor het huidige landbouwkundige gebruik (wisselteelt).
- In P5 wordt uitgegaan van een waterwens gericht op een mogelijke omschakeling naar tuinbouw.

Bij strijdigheid door externe werking prevaleren de waterwensen van de landbouw zoals hierboven aangeduid. De strijdigheid kan worden opgelost via een ruimtelijk spoor of via technische maatregelen. Binnen dit alternatief worden daarom een ruimtelijke variant en een technische variant onderscheiden.

Opmerking

De alternatieven onder A en B zijn studiealternatieven met als doel het ondersteunen van een goed onderbouwde besluitvorming. Het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) voor het gehele reconstructiegebied worden beschreven naar aanleiding van de uitkomsten van de studiealternatieven. Zie hiervoor hoofdstuk 4 van deze richtlijnen

Beoordelingskader MER Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg

Versterken van de sociaal-economische vitaliteit

Landbouw

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
a) Versterking perspectief van de intensieve veehouderij	-a Verandering ontwikkelingsperspectief (door veranderingen in milieu- en/of r.o. ruimte) voor bedrijven met een tak intensieve veehouderij: hoeveel bedrijven krijgen meer of minder mogelijkheden (aantal bedrijven, aantal nge's)
Versterken perspectief van: b) de grondgebonden extensieve veehouderij c) grondgebonden akker- en tuinbouw	b) Verandering beschikbare grond per rundveebedrijf, uitgedrukt in het percentage bedrijven waarvoor ruimte is voor een duurzame omvang (circa 55 ha per bedrijf) c) Verandering ontwikkelingsperspectief (door veranderingen in hoeveelheid geschikte grond of ruimte voor teeltondersteunende voorzieningen) voor de grondgebonden akker- en tuinbouwbedrijven: hoeveel bedrijven met een hoofdtak akker- of tuinbouw krijgen meer of minder mogelijkheden.
d) Verbreding van de landbouw	d) Verandering mogelijkheden voor verbreding: hoeveel bedrijven liggen in een zone waarin verbreding wordt gestimuleerd of meer dan nu wordt toegelaten en hoeveel bedrijven liggen in een zone met minder mogelijkheden.

Daarnaast: beschrijven concrete maatregelen die doelstelling a t/m d bevorderen

Toelichting:

- Welke ontwikkelingsmogelijkheden hebben bedrijven gelegen in een bepaalde zone volgens het reconstructieplan (per sector en grootteklasse)
- Welke ontwikkelingsmogelijkheden hebben die bedrijven nu (POL)?
- Hoeveel bedrijven (per sector en grootteklasse) liggen in welke zone uit het reconstructieplan
- Verdeling economische productie uit de intensieve veehouderij (aantal nge) per zone uit het reconstructieplan en per gebiedsperspectief uit het POL
- Waar wijkt het reconstructieplan af van de indeling in gebiedsperspectieven uit het POL

Recreatie en Toerisme

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Ontwikkeling en versterking van de toeristisch-recreatieve sector	verandering in uitbreidingsmogelijkheden of beperkingen bestaande bedrijven (waarbij de bedrijven worden gerangschikt naar type)

Daarnaast: beschrijven concrete maatregelen die deze doelstelling bevorderen

Toelichting:

- Welke ontwikkelingsmogelijkheden hebben recreatieve bedrijven gelegen in een bepaalde zone volgens het reconstructieplan
- Welke ontwikkelingsmogelijkheden hebben die bedrijven nu (POL) ?
- Hoeveel bedrijven (per sector) liggen in welke zone uit het reconstructieplan
- Waar wijkt het reconstructieplan af van de indeling in gebiedsperspectieven uit het POL

Wonen, werken en leefbaarheid

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Leefbaarheid	- verandering van werkgelegenheid in het buitengebied (primaire landbouw en gerelateerd aan landbouw) - mate van verstoring van sociale netwerken, afgemeten aan het aantal stoppende bedrijven, het aantal bedrijfsverplaatsingen en de richting en afstand van de verplaatsing

Toelichting:

- Verwachtingen t.a.v. stoppen agrarische bedrijven en agro-gerelateerde bedrijvigheid (kwalitatief)
- Verwachtingen t.a.v. verplaatsing (hoeveel, richting) agrarische bedrijven en agro-gerelateerde bedrijvigheid (kwalitatief)
- Betekenis werkgelegenheid agrarische bedrijven (primair en agro-gerelateerd) in totale werkgelegenheid per kern/gemeente (kwantitatief)
- Mogelijkheden voor vestiging/uitbreiding niet agro-gerelateerde bedrijvigheid (kwalitatief)

Verbeteren omgevingskwaliteit

Natuur en de ecologische hoofdstructuur

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Tegengaan van ongewenste invloeden op de EHS: verdroging (zie water), verzuring (zie lucht) en verstoring	Voor tegengaan van verstoring geldt: de afname van licht en geluid in de EHS. Andere aspecten onder water en lucht - Toe/afname verstoring door licht of geluid in gebieden met (nu of in de toekomst) een sterke concentratie van niet-grondgebonden landbouw
Realisatie van de EHS	Tempo van realisatie van de EHS
Soortenbescherming	- Mate van verandering (aantasting en/of verbetering) van populaties van de (meest) beschermde diersoorten - Mate van verandering (aantasting en/of verbetering) van de (meest) waardevolle vegetaties

Daarnaast extra inspanningen ter realisatie van de EHS (bijvoorbeeld extra geld voor aankopen, stimulering van agrarisch natuurbeheer, ruilen van gronden), soortenbescherming of tegengaan ongewenste invloeden

Toelichting:

- Verwachtingen t.a.v verstoring (minder/meer) door licht of geluid (kwalitatief, vooral in concentratiegebieden en projectvestigingen).
- Mate waarin tempo van realisatie EHS wordt versneld (direct of randvoorwaarden) per zone uit het reconstructieplan
- Verwachtingen t.a.v. versnelling realisatie ehs a.g.v. stoppen of verplaatsen agrarische bedrijven (beschikbaar komen gronden, kwalitatief) of inzet extra middelen/instrumenten (aankoop en vergoeding voor beheer, kwalitatief)
- Mate waarin populaties van beschermde diersoorten worden beschermd of (potentieel) aangetast per zone uit het reconstructieplan
- Mate waarin de meest waardevolle vegetaties worden beschermd of (potentieel) aangetast per zone uit het reconstructieplan
- Verspreiding van (meest) beschermde diersoorten in Limburg in relatie tot de zonering
- Ligging van de (meest) waardevolle vegetaties in Limburg in relatie tot de zonering

Een lijst met diersoorten die in de beoordeling worden meegenomen is als bijlage bij deze notitie gevoegd

Bos, landschap en cultuurhistorie

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Groenblauwe dooradering	Toename/afname bescherming samenhangend netwerk van groene en blauwe landschapselementen: droge en natte ecologische verbindingzones en erkende gebieden uit de groenblauwe ambitiekaart
Bescherming / herstellen van cultuurhistorische waarden	Toename/afname gaafheid van cultuurhistorische waarden en elementen
Bescherming / accentueren van archeologische waarden	Toename/afname gaafheid en herkenbaarheid van archeologische waarden en elementen
Bescherming / accentueren van geomorfologische waarden	Toename/afname gaafheid en herkenbaarheid van geomorfologische waarden en elementen
Ontstening/vermindering storende bebouwing	Meer of minder stallen of uitbreiding van stallen in landschappelijk waardevolle gebieden; Meer of minder teeltondersteunende voorzieningen in landschappelijk waardevolle gebieden;

Daarnaast extra inspanningen ter realisatie groenblauwe dooradering van de EHS (bijvoorbeeld extra geld voor aankopen); extra inspanning ter behoud en versterking cultuurhistorische, archeologische en geomorfologische waarden (bv subsidies voor behoud, versterking en aanleg)

Toelichting:

- ruimtelijke aanwezigheid van waardevolle cultuurhistorische objecten en patronen in relatie tot zonering
- ruimtelijke (kans van) aanwezigheid van archeologische (verwachtings)waarden in relatie tot zonering
- ruimtelijke aanwezigheid van geomorfologische waarden in relatie tot zonering
- ligging van landschappelijk waardevolle gebieden onderscheiden naar type (open, gesloten, grootschalig, kleinschalig) in relatie tot zonering
- maatregelen (welke, waar) ter bescherming en/of realisatie van samenhang groene en blauwe landschapselementen
- waar wordt extra geïnvesteerd in herstel van cultuurhistorische objecten en landschappen.
- Veranderingen per type zone die van invloed kunnen zijn op de cultuurhistorische objecten en patronen.
- Veranderingen per type zone die van invloed kunnen zijn op de archeologische waarden en elementen (niet alleen ingrepen in de bodem, maar ook grondwaterstanden)
- Veranderingen per type zone die van invloed kunnen zijn op de geomorfologische waarden en elementen
- Mate waarin stallen worden afgebroken of bijgebouwd per zone en regels/maatregelen voor landschappelijke inpassing, gerelateerd aan landschappelijke kenmerken van gebieden binnen die zones
- Mate waarin mogelijkheden voor gebruik teeltondersteunende voorzieningen worden beperkt of verruimd per zone, gerelateerd aan landschappelijke kenmerken van gebieden binnen die zones

Waterbeleid en bodem

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Ruimte voor waterberging	Verwachtingen t.a.v. veranderingen in ruimtegebruik in reeds aangewezen gebieden of zoekgebieden voor waterberging
Voldoen aan GGOR natuur	% van natuurgebieden waar de bijbehorende hydrologische randvoorwaarden zijn gerealiseerd
Voldoen aan GGOR landbouw	% van landbouwgebieden waar de bijbehorende hydrologische randvoorwaarden zijn gerealiseerd
Beekherstel	Aantal km herstellde SEF-beken
Grondwaterkwaliteit	Verwachtingen t.a.v. veranderingen in het agrarisch grondgebruik (grondgebonden) in relatie tot kwetsbare gebieden grondwaterkwaliteit (waterwinning voor drinkwater)
Oppervlaktewater	Ischatting kans (kwalitatief) dat via maatregelen of zonering rond beken de doelstellingen uit de watersysteemvisies worden gehaald
Bodemkwaliteit	Verwachtingen t.a.v. veranderingen in het agrarisch grondgebruik (grondgebonden) in relatie tot kwetsbare gebieden bodemkwaliteit (diffuse bronnen)

Daarnaast extra inspanningen ter verbetering van de water- en bodemkwaliteit.

Toelichting:

- Mate waarin reeds begrensde gebieden (rivierbedding) en zoekgebieden voor regionale waterberging zijn opgenomen in het reconstructieplan (in m³ en in ha.), zoals retentie langs beken en benedenstroomse retentiegebieden.
- Maatregelen (waar, welke) ter bevordering van het vasthouden van water
- Mate waarin mogelijkheden voor agrarisch gebruik volgens de GGOR natuur uit stroomgebiedvisies overeenstemt met de zonering voor de grondgebonden functies
- Mate waarin mogelijkheden voor agrarisch gebruik volgens de GGOR landbouw uit stroomgebiedvisies overeenstemt met de zonering voor de grondgebonden functies
- Mate waarin voorstellen voor beekherstel uit stroomgebiedvisies is overeenstemt met de zonering voor de grondgebonden functies en actieve maatregelen voor beekherstel zijn opgenomen
- Zonering in relatie tot beschermingszones (kwetsbare) waterwingebieden (drinkwater)
- Zonering (extensivering of intensivering grondgebonden landbouw) in relatie tot kwetsbare gebieden (diffuse bronnen)
- Maatregelen ter bevordering van de grondwaterkwaliteit
- Maatregelen ter bevordering van de oppervlaktewaterkwaliteit
- Maatregelen ter bevordering van de bodemkwaliteit

Lucht

Aandachtsgebied	Toetsingscriterium/criteria
Vermindering van het aantal stankgehinderden	Verandering van stankhinder of de kans dat stankhinder wordt ondervonden (dankzij ruimtelijke en/of milieumaatregelen)
Vermindering ammoniakemissie	Toe- of afname ammoniakemissie (ton kg/Nh ₃ per jaar) reconstructiegebied en deelgebieden (dankzij milieumaatregelen)
Vermindering ammoniakdepositie	Verandering depositie door landbouw op de voor verzuring gevoelige gebieden in mol/ha per jaar (dankzij ruimtelijke en/of milieumaatregelen)

Toelichting:

- Percentage inwoners dat overlast ervaart van stank, gerelateerd aan agrarische activiteiten (stallen, bemesting)
- Inschatting (kwalitatief) van de mate van verandering van hinderbeleving via de zonering of actieve maatregelen uit het reconstructieplan
- De locatie van huidige overbelaste situaties, op basis van regelgeving stankhinder door veehouderijen.
- Inschatting van verandering huidige overbelaste situaties door het stoppen, verplaatsen, krimp of groei van veehouderijen
- Extra maatregelen t.o.v. generiek beleid om ammoniakemissie te verminderen
- Effect van deze extra maatregelen (emissiebeperking) op depositie van ammoniak in relatie tot ligging kwetsbare gebieden
- Verandering depositie ammoniak door verandering omvang en verspreiding veehouderij in relatie tot ligging kwetsbare gebieden

Verminderen veterinaire kwetsbaarheid

Verticale ketenaanpak: verbeteren van de veterinaire veiligheid door maatregelen in de keten	Kwalitatieve beschrijving van de resultaten van de verbeteringen
Horizontale ketenaanpak: verbeteren van de veterinaire veiligheid door samenwerking en afspraken tussen varkenshouders	Kwalitatieve beschrijving van de resultaten van de verbeteringen; inschatting aantal bedrijven of diereenheden waarbij veterinaire veiligheid toeneemt

Toelichting:

- welke veranderingen worden doorgevoerd in de verticale keten die van invloed zijn op de veterinaire kwetsbaarheid
- welke veranderingen worden doorgevoerd in de horizontale keten die van invloed zijn op de veterinaire kwetsbaarheid